

MRAVENCI, JICH ŽIVOT A PRÁCE

SESTAVIL

B. KLIKA

S 14 VYOBRAZENÍMI A 2 DVOJITÝMI PRÍLOHAMI

V PRAZE
TISKEM A NÁKLADEM F. ŠIMÁČKA
1906

OBSAH.

	Str.
Předmluva	3
Doba předkonstituční	
Události r. 1848. Změna na trůně rakouském . . .	5
Rozpuštění říšského sněmu	10
Přípravy k zavedení absolutismu	15
Doba absolutismu	22
Přechod k novému systému	24
Doba ústavní	
Ministerstvo Schmerlingovo	32
„ Belcrediovo	41
„ Beustovo	49
„ „ občanské	55
„ Potockého	72
„ Hohenwartovo	84
„ Holzgethanovo	106
„ Auerspergovo (Lasserovo)	112
„ Stremayrovo	138
„ Taaffovo	141
„ Windischgrätzovo	193
„ Kielmannseggovo	197
„ Badenovo	198
„ Gautschovo (I.)	217
„ Thunovo	223
„ Claryho a Wittkovo	239
„ Körbrovo	244
„ Gautschovo (II.)	265
„ Hohenloho	274
„ Beckovo	275
„ Bienerthovo	318

hnali se za mladou ženou, kteráž dítě držela v náručí. Byla již u řeky, nemohla dále. Křičela, volala o pomoc, zdvihla oběma rukama dítko své, prosila pro Boha, aby nad tím nevinňátkem se smiňovali, a když jen prokletí cizím jazykem jí odpovíдалo, vskočila s výkřikem: „Ó, ukrutníci, ó, Kriste!“ do řeky, aby se před vilností cizáků zachránila. Surový smích provázel nešťastnou ženu, kteráž, držíc dítě vysoko vzhůru, unášena byla vlnami řeky. Žoldáci odcházeli.

Izalda vstala a prchala z nešťastného místa dále. Zanikla v šeru večerním beze stopy. Jen ozvěna bídy, neštěstí národa chvěla se ještě vzduchem: „Kde jest mé dítě, aby ochránilo vlast!“

OBSAH.

1. Švec královny francouzské	1—33 str.
2. Při hostině svatební	34—56 str.
3. Pan notarius	57—113 str.
4. Sidonie	114—128 str.
5. Hledá ztracené dítě	129—175 str.

OBSAH.

	Str.
Předmluva	3
I. O paprscích Röntgenových a jiných	5
II. Telegrafie bezdrátová	37
III. Telefonie bezdrátová	101
IV. Telefotografie	115
V. Fotografie v přirozených barvách	136
VI. Řiditelné balony a letadla dynamická	152
Vysvětlivky	199
Doslov	203

Abecední přehled jmen.

	Str.		Str.
Abbadie-Tourné	243	Condorcet	267—269
Adam	178	Cook	58—61
Alde	114—117	Cortez	31
de Alvarado	66	Courtois	178
Andreoli	73—74	Crocé-Spinelli	80—83
Arban	78—79	Cugnot	240—241
Archimedes	256—258	Dallery	239
Arkwright	196—198	Delpech	250
Bacon Francis	147—149	Descartes	146—147
Bacon Roger	124—127	Desgenettes	245—247
Bailly	266—267	Dedd	273
Balmat	67—68	Dolet	118—121
Balny d'Avricourt	57	Dombey	250—252
Barents	36—38	Dumont d'Urville	63
Bellot	41—43	Duranton	54
Belon	145—146	Dürer	113—114
Bichat	247—248	d'Entrecastèaux	63
Bitorff	75	Estienne	117—118
Blache	243	Favre	218—219
Blanchard	71, 75—76	Fitch	228—231
Blanchardova	75—77	Franklin	38—41
de Blossville	43	Fulton	231—238
Bourrit	68	Galilei	85—92
Brahe	95, 98—103	Garnier	54—57
Bruno	131—132	Giboulon	242
Burke	64—65	Gillette	243—244
Caillé	44—46	T. de Girard	205—212
Campanella	132—135	J. B. Girard	244
de Carné	55	Grassetti	73—74
Carnot	259—262	de Groof	80
Cocking	80	Gutenberg	110—112
Commerson	9—11	Harvey	249

	Str.		Str.
Harris	77	Palissy	135—144
Hasselquist	8—9	Papin	220—227
Heilmann	212—214	Pascal	150—156
Hervy	17	de Paul Lamanon	62
Hudson	38	Périderova	242
Huygens	106, 156—160	Pilâtre de Rozier	69—73
Chappe d'Auteroche	13—16	Plantade	67
Chappe Claude	262—266	Plinius Starši	7
Jacquard	200—205	Poirier	242
Jacquemont	12—13	Prével	243
de Jouffroy	227	Pride	273
Kennedy	41	Priestley	166—172
Kepler	92—98	Quintin	47
de Kermadec	63	Ramus	128—130
Kolumbus	21—31	Richard	198—200
Kopernik	84—85, 89	Richmann	16—17
de Lagrée	55	Riquet	19—20
Lambert	269—279	Roces	247
La Mountain	79	Romain	70—73
de Langle	59—62	Sadler	77
La Pérouse	61—62	Sauvage	239—240
Laval	245—245	Servet	144—145
Lavoisier	172—17	Schéele	163—166
Leblanc	180—186	Schlagintweint	68—69
Lebon	187—195	Sivel	80—83
Leichardt	63—64	Tasman	57—58
Lémery	160—162	Thimonnier	215—218
Leturr	80	Tissandier	82—83
Livingstone	48—53	Toscarini	89
Mage	47—48	Trebeck	69
Magellan	32—35	Vallérian	244
Mazet	245	Vanini	132
de Montègre	245	Véale	248—242
Moorcroft	69	Vogel	54
Morgan	272—273	Watt	227
Mosment	75	Wells	252—255
Mungo-Park	53	Wills	64—65
Newton	103—107	Windham	66—67
Nightingall	53	Wirsung	250
Olivari	75	Zambeccari	73—75
Olivier de Serres	162—163		

OBSAH.

Stránka

I. Předmluva Denisova	V—X
II. Předmluva k 1. vydání českého překladu .	XI—XIV
III. Předmluva k 2. vydání „Konce samostat- nosti české“	XV—XVI

KNIHA PRVNÍ.

JIŘÍ Z PODĚBRAD. — KONEC DOBY HUSITSKÉ.

HLAVA PRVNÍ.

Čechy v polovici XV. století.

Úvod. — Války husitské; kompaktáta. — Povaha reformy české: nejistota, dvojsmyslnost a zatvrzelost. Rokycana. — Záměry kurie a její úspěchy. — Nebezpečnoství národa. — Obnova strany podobojí. — Ptaček z Pirkšteina. — Poděbrad; jeho povaha a první úspěchy. — Dobytí Prahy (1448). 5.

HLAVA DRUHÁ.

Jiří z Poděbrad, správce zemský.

Moc Poděbradova uznána ode všech stran. — Ladislav, král. Český. — Obnova státu Českého; pokoj mravní a pokrok hmotný. — Jednání s církví. Papežové vítězí nad opposicí, jejich naděje pyšné. Mikuláš V. Legátové papežští: Jan Carvayal, Mikuláš z Kusy a Jan Kapištran. — Dobytí Cařihradu od Turkův. — Aeneas Sylvius Piccolomini. — Kalixt III. (1455). — Smrt Ladislavova (1457). 47.

HLAVA TŘETÍ.

Pius II. a zrušení kompaktát.

Jiří z Poděbrad, král Český: jeho smýšlení a politika. — První vyjednávání s Piem II. — Poselství r. 1462:

zrušení kompaktát. — Legat Fantinus de Valle. Chování katolíků českých. — Spolky a plány Poděbradovy. — Antonín Marini a záměr konfederace evropské. — Poslední opatření a smrt Pia II. 79.

HLAVA ČTVRTÁ.

Jednota panská a Matyáš Korvin.

Pavel II.; nové kroky stolice papežské proti Poděbradovi. — Stav země české: vědy a umění; vítězství národnosti slovanské; obnova moci královské. — Stav panský: Zdeněk ze Šternberka a jednota Zelenohorská. Vyobcování z církve (1466). — Matyáš Korvin a zápas s Uhry. — Smrt Poděbradova (1471) i výsledky jeho panování 133.

KNIHA DRUHÁ.

JAGIELOVCI.

HLAVA PRVNÍ.

Konec válek husitských.

Volba Vladislava Polského (1471); nový král. Konec války s Matyášem; smlouva Olomoucká (1479). — Obecný ráz dějin českých v XVI. století; otázky náboženské, ústavní a mezinárodní; základní příčiny úpadu Čech. Úkol moci královské. — Pokus o obnovu katolictví: znovuzřízení strany utraquistické; sněm podobojích roku 1478; biskup Santorinský; bouře Pražská (1483). — Náboženský smír Kutnohorský a konec doby husitské 183.

HLAVA DRUHÁ.

Boje ústavní v Čechách za vlády Jagie-
lovců.

Utišení sporů náboženských a převaha otázek politických. — I. Vítězství šlechty a zřízení řádův oligar-

chických. — Oslabení moci královské; pacta conventa, volba králů, všemocnost sněmů. — Zřízení zemské z roku 1500. — II. Páni a rytíři. — Šlechta a měšťané; smlouva Svatováclavská; úpad měst. — III. Utiskování sedláků: poroba; postavení poddaných; jejich výsady a jejich útrapy. — Nebezpečí situace způsobené vítězstvím šlechty 232.

HLAVA TŘETÍ.

Bratři čeští.

Hnutí náboženské ku konci XV. století. — I. Utraquism: hluboký úpadek jeho; nedostatek kněží a zkaženost duchovenstva. Konsistoř; malomoc její. — II. Jednota bratří českých. Vzrušení náboženské. Chiliasté a Táboři. Rokycana a kázání jeho. Posluchači Rokycanovi. Řehoř. — III. Chelčický; jeho život a učení. — IV. Bratři Kunvaldští. Jiří z Poděbrad a bratří. První pronásledování. Ústrojí církve bratrské; Matěj, první biskup její. Vzrůst její. — V. Přeměna jednoty. Amos a Menší strana. — Lukáš Pražský. Učení bratří, jejich věrouka a mravouka. — Nařízení Svatojakubské (1508) — Pokroky bratří a příčiny konečného jejich nezdaru 308.

HLAVA ČTVRTÁ.

Konec dynastie Jagielovců.

Poslední léta Vladislavova. Bezvládí. — Vítězství oligarchie. Lev z Rožmitálu. — Šlechta a města. Bartoloměj z Minsterberka. Jan Hlavsa a Pašek z Vrat. — Mravní a duševní stav země. Humanism. Zkáza university; úpad literatury. Právníci: Ctibor z Cimburka a Všehrd. — Jazyk český: nebezpečenství ohrožující samostatnost národní; ochabnutí vlastenecké, poklesnutí politické. — Ludvík Jagielovec (1516). Převrat státní roku 1523 a reakce roku 1524. — Bitva u Moháče a smrt Ludvíkova roku 1526. — Konec dynastie Jagielovců; nešťastné působení jejich a nebezpečenství situace 401.

OBSAH.

Arnošt Denis. Nástin životopisný	Stránka III XX.
--	--------------------

KNIHA PRVNÍ.

PRVNÍ HABSBURKOVÉ.

HLAVA PRVNÍ.

Nastolení dynasti rakouské v Čechách.

Habsburkové. — První styky se zemí českou. — Maximilian I. a sňatky rakouské. — Strany v Čechách roku 1526; volba Ferdinanda I. — Jeho povaha i politika. Král a sněmy; sjezdy krajské a města; pád Paškův a Lvův. — Prohlášení dědičnosti trůnu. — Vojsko a finance; komora královská. — První pokus o ústřední správu rakouskou.

5

HLAVA DRUHÁ.

Porážka měst.

Hus a Luther. — Reforma německá v Čechách. — Matěj poustevník a první žáci Lutherovi. Cahera. — Taktika protestantů českých. — Přebrot roku 1524. — Přeměna utraquismu. Starověrci a pokrokaři. — Chování Ferdinandovo, Mystopol. — Jednota: pokroky její. První styky s Lutherem. Lukáš. — Protestanté němečtí a Čechové. — Spolek Šmalkaldský. — Jednota měst a konfederace Pražská. — Bitva u Mühlberka. — Chování panstva; zkáza privilegií městských.

66

HLAVA TŘETÍ.

Ferdinand a kacířství.

Konec panování Ferdinandova. — Politika náboženská. — Pronásledování bratří: zajetí Augustovo. —

Jednota bratrská mimo království; pokrok její v Čechách zastaven. — Utraquisté; nový pokus o smír s Římem. — Pokrok reformace a obrácení Čechů k protestantismu. — Ferdinand a koncilium Tridentské. — Papež schvaluje přijímání pod obojí způsobou. Úpadek vlastního husitismu. — První probuzení katolicismu. Arcibiskup Antonín Prus z Mohelnice. Jesuité v Praze. — Smrt Ferdinandova (1564); veliké úspěchy jeho vlády

145

KNIHA DRUHÁ.

POČÁTKY REAKCE KATOLICKÉ.

HLAVA PRVNÍ.

Sněm roku 1575.

Maximilian II.: jeho dětství, povaha a politika. Naděje a zklamání evangeliků. — Strany náboženské kolem roku 1575. — Rozvoj Jednoty bratrské; vnitřní boje, dogmatické rozpaky. Augusta a Blahoslav. — Lutheráni. — První pokusy o restauraci katolickou: arcibiskup Prus z Mohelnice. — Sněm roku 1575: konfesse česká. Neúplné a neplodné vítězství protestantů. . .

227

HLAVA DRUHÁ.

Předzvěsti revoluce.

Rudolf II. — Čechy v posledních letech XVI. století. — I. Konsistoř utraquistická. — Bratři, jejich činnost literární: kancionály; bible Kralická; katechismy a konfesse. Školy. Stále znatelnější sblížení s kalvinisty. Mravní vliv a příčiny slabosti. — Lutheráni, veliká převaha číselná, bezvládní mravní. — Reakce katolická; jesuité. První kroky proti kacířství. Sněmy r. 1585 a 1603. — Václav Budovec z Budova. — II. Ústava. Král a sněmy. Sedláci a páni — Stav hmotný: finance. — III. Život veřejný. — Literatura. — Samostatnost národní a cizí imigrace. — Hrozící válka občanská

318

KNIHA TŘETÍ.

POVSTÁNÍ.

HLAVA PRVNÍ.

Majestát císaře Rudolfa II.

Stránka

Politická situace evropská na počátku XVII. století. — Katolíci a protestanté. — Králové a stavové. Zápas nastávající: vzájemné síly obou stran; příčiny slabosti. — Habsburkové a Jindřich IV. — Rudolf, jeho styky se Španělskem. — Tragédie rakouská; oba bratři. — Povstání Uher a Rakous proti Rudolfovi. — Žerotín; odpadnutí Moravy. — Věrnost Čechů; sněm roku 1609. — Stavové roku 1609. — Majestát. — Václav Budovec z Budova 481

HLAVA DRUHÁ.

Defenestrace Pražská.

Leopold a žoldnéři pasovští. — Pád Rudolfův. — Vláda Matyášova; moc královská a stavové; čtyři žádosti stavů. — Pokračování reakce katolické. — Volba Ferdinanda II. — Znepokojení a rozhořčení strany protestantské; její záměry a náčelníci. — Sjezd roku 1618. Převrat státní; defenestrace 535

ZÁVĚREK.

Zodpovědnost. — Evropa roku 1618; strana protestantská v Německu a v zemích Habsburských. — Vojsko české. — Finance. Roztržky politické a náboženské, Všeobecná únava. Lid selský. — Bitva na Bílé Hoře (8. listopadu 1620). Podrobení Čech. — Panství Habsburkův 593